

P302 : พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประชาชนบ้านโคกเกาะ

ต.หนองแก้ว อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ ปีงบประมาณ 2563

นายพีโนัส อมรวงศ์ นายเอกพันธ์ จันทป นายอภิเชษฐ จันทรภูมิ นางทิวพร พันธุ์ชนะ รพ.สต.บ้านโคกเกาะ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่บ้านโคกเกาะ ม.3,7 และ8 ตำบลหนองแก้ว อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ แต่ยังไม่เคยมีการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากรในพื้นที่ จึงต้องมีการศึกษาข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) แบบตัดขวาง (Cross sectional research) ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนามาจาก มาตรการ 5ป 1ข ของกระทรวงสาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60 กลุ่มอายุ ระหว่าง 45 - 59 ปีร้อยละ 55 (Mean = 44.78, S.D. = 11.08) มีสถานภาพคู่ร้อยละ 85 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 85 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 90 เป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ90 มีรายได้ต่อเดือน 3,001-5,000 บาท ร้อยละ65

พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือด ออกของประชาชนบ้านโคกเกาะ ตำบลหนองแก้ว อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี แต่มีกิจกรรมบางอย่างในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ยังไม่สม่ำเสมอต่อเนื่องในเรื่อง การเปลี่ยนน้ำในภาชนะที่ไม่มีฝาปิดซึ่งมีขนาดใหญ่ทำได้ลำบาก เช่นโอ่งยักษ์ ฝ.33 มีภาวะฝนแล้งต้องเก็บกักน้ำไว้ และไม่ขัด ผังภาชนะเก็บน้ำให้สม่ำเสมอเป็นสาเหตุให้เกิดลูกน้ำยุงลาย การมีร่องน้ำอุดตันไม่ได้มาตรฐานเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาระบาดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่จึงจะทำให้ป้องกันโรคไข้เลือดออกได้

บทนำ

โรคไข้เลือดออกเดงกี เป็นโรคติดเชื้อไวรัสเดงกีที่มีุงกลายเป็นแมลงนำโรค โรคนี้ได้กลายเป็นปัญหาสาธารณสุขในหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากโรคได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางและจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างมากใน 30 ปีที่ผ่านมา มากกว่า 100 ประเทศที่โรคนี้กลายเป็นโรคประจำถิ่น และโรคนี้ยังคุกคามต่อสุขภาพของประชากรโลกมากกว่าร้อยละ 40 (2,500 ล้านคน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพบมากในประเทศเขตร้อนและเขตอบอุ่น สถานการณ์โรคไข้เลือดออก ตั้งแต่ 1 มกราคม – 25 พฤษภาคม 2563 ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยไข้เลือดออกทั้งหมด 13,006 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 19.58 ประชากรต่อแสนคน เสียชีวิต 10 ราย(0.02) ข้อมูลเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออกจังหวัดอำนาจเจริญ (notify case) มีรายงานผู้ป่วยทั้งหมด 134 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 35.42 ต่อแสนประชากร ยังไม่มีผู้เสียชีวิต อำเภอห้วยตะพานพบผู้ป่วย 17 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 34.25 ต่อแสนประชากร สถานการณ์โรคไข้เลือดออก ตำบลหนองแก้ว 5 ปีย้อนหลัง พบว่าบ้านโคกเลาะมีอัตราป่วยต่อเนื่องเกือบทุกปีและมีอัตราป่วยมากกว่าหมู่บ้าน ดังตาราง

อัตราป่วยต่อแสน ปชก.รายปี พ.ศ.	2558	2559	2560	2561	2562
บ้านโคกเลาะ	398.71	78.20	0	41.69	166.67
บ้านหนองแก้ว	18.99	0	0	0	37.04
บ้านป่อชะเนง	37.97	19.55	19.53	0	0
บ้านโพนแพง	0	0	0	0	0
บ้านแสนสุข	18.99	39.10	19.53	0	0

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาเลือกทำการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในบ้านของตนเอง บ้านโคกเลาะ ตำบลหนองแก้ว อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ปีงบประมาณ 2563 ได้ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโคกเลาะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก บ้านโคกเลาะ ตำบลหนองแก้ว อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

สมมติฐานของการศึกษา

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีผลต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่บ้านโคกเกาะ

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ชุมชนบ้านโคกเกาะ อันประกอบไปด้วย ม.3,7 และ 8 ตำบลหนองแก้ว อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ดำเนินการศึกษาระหว่างวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2563 – 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาจากแบบสอบถามของ ธนภฤต น้อยกุลวงศ์ (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน กรณีศึกษาอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และมาตรการ 5 ป 1 ข แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เคยป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก ลักษณะข้อคำถามเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมข้อมูลในช่องว่าง จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก เป็นลักษณะให้เลือกตอบ ทำประจำ / ทำบางครั้ง / ไม่ทำ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือ คือ แบบสอบถามที่พัฒนาจากแบบสอบถามของ ธนภฤต น้อยกุลวงศ์ (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน กรณีศึกษาอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และ มาตรการ 5 ป 1 ข โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชุมชี้แจงการใช้แบบสอบถามแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโคกเกาะ จำนวน 4 คน
2. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในชุมชนตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างในช่วงวันและเวลาที่กำหนด
3. รวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน
4. บันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์
5. ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกในกลุ่มตัวอย่าง เป็นลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ทำประจำ	ให้	2	คะแนน
ทำบางครั้ง	ให้	1	คะแนน
ไม่ทำ	ให้	0	คะแนน

การแปลความหมายระดับของพฤติกรรมจากค่าคะแนนเฉลี่ย แบ่งเป็น 3 ระดับ

ระดับดี หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.60 – 2.00

ระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.20 – 1.50

ระดับควรปรับปรุง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0 – 1.19

การแปลความหมายคะแนนจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง จะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

ระดับดี หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (16-20 คะแนน)

ระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 60-79.99 (12-15 คะแนน)

ระดับควรปรับปรุง หมายถึง ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (0-11 คะแนน)

ผลการศึกษา

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนตำบล หอนงแก้ว อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่าง 100 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60 กลุ่มอายุ ระหว่าง 45 - 59 ปีร้อยละ 55 (Mean = 44.78, S.D. = 11.08) มีสถานภาพคู่ร้อยละ 85 สำเร็จการ ศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 85 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 90 เป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ90 มีรายได้ต่อเดือน 3,001-5,000 บาท ร้อยละ65 (ตารางที่1)

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละคุณลักษณะส่วนบุคคลประชาชนบ้านโคกเกาะ ตำบลหอนงแก้ว อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

	คุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน (n = 100) ร้อย ละ	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	40	40
	หญิง	60	60
อายุ (ปี)	15 - 29 ปี	15	15
	30 - 44 ปี	30	30
	45 - 59 ปี	55	55
Mean = 44.78,S.D. = 11.08, Min = 19, Max = 59			
สถานภาพสมรส	โสด	10	10
	คู่	85	85
	ม้าย หย่า/แยก	5	5
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	85	85
	มัธยมศึกษา/ปวช	10	10
	อนุปริญญา /ปริญญา	5	5
อาชีพ	เกษตรกร	90	90
	รับจ้าง	5	5
	ค้าขาย	5	5
ตำแหน่งในชุมชน	ประชาชน	90	90

	อสม. ผู้นำชุมชน/สอบต.	5 5	5 5
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท 3,001 – 5,000 บาท 5,001 บาทขึ้นไป	21 65 14	21 65 14

2. พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับดี คือ ข้อ1, ข้อ2, ข้อ 5 ข้อ 7 และข้อ 8 ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับควรปรับปรุง คือ ข้อ 4 ท่านเปลี่ยนน้ำในภาชนะที่ปิดไม่ได้หรือไม่ (Mean = 0.55 ,S.D.=0.68) และข้อ 6 ท่านได้ขัดภาชนะเก็บน้ำ เช่น อ่างในห้องน้ำ โถงมังกร ถังเก็บน้ำ ให้สะอาดทุกสัปดาห์หรือไม่ (Mean = 0.96 ,S.D.=0.37) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ระดับของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อคำถาม	การปฏิบัติ (N = 100)			MEAN	S.D.	ระดับ พฤติกรรม
	ประจำ	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
1.ท่านปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมรอบๆ บริเวณบ้านไม่มีน้ำขัง ไม้ให้รก	95	5	0	1.95	0.22	ดี
2.ท่านปิดฝาภาชนะเก็บน้ำ ตุ่มน้ำ โถงซีเมนต์ ให้สนิททุกครั้ง	74	26	0	1.74	0.44	ดี
3.ท่านปล่อยปลากินลูกน้ำ ปลากระดี่ ปลาหางนกยูง ในภาชนะเก็บน้ำหรือไม่	36	54	10	1.26	0.63	ปานกลาง
4.ท่านเปลี่ยนน้ำในภาชนะที่ปิดไม่ได้หรือไม่	11	84	5	0.55	0.68	ปรับปรุง
5.ท่านได้ทำกิจกรรมข้อ1-4 (ไม่ทุกข้อก็ได้) ทุก สัปดาห์หรือไม่	100	0	0	2	0.00	ดี
6.ท่านได้ขัดภาชนะเก็บน้ำ เช่น อ่างในห้องน้ำ โถงมังกร ถังเก็บน้ำ ให้สะอาดทุกสัปดาห์หรือไม่	5	86	9	0.96	0.37	ปรับปรุง
7.ท่านได้สังเกตฝ้าระว่างสมาชิกในบ้าน โดยเฉพาะเด็กๆ เมื่อมีไข้ ซึม ไม่สบาย ท่านนึกถึงโรคไข้เลือดออก	100	0	0	2	0.00	ดี

8. ท่านได้กำจัด ไล่ ยุงตัวแก่ในบ้านโดยการพ่นสเปรย์ พ่นหมอกควัน มะกูด ตระไคร้หอม หรือไม่	42	58	0	1.41	0.49	ปานกลาง
9. ท่านได้ร่วมประชุม ประชาคม ในเรื่องการรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อต่างในหมู่บ้านของท่านหรือไม่	75	25	0	1.72	0.47	ดี
10. ท่านได้ร่วมรณรงค์ เมื่อมีกิจกรรมในหมู่บ้าน เช่น ปรับปรุงสภาพแวดล้อม พ่นหมอกควัน ในที่สาธารณะหรือไม่	65	35	0	1.65	0.48	ปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดี ร้อยละ 49.00 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 44.00 และระดับปรับปรุง ร้อยละ 7.00 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการปฏิบัติ	จำนวน (N = 100)	ร้อยละ
ดี (16-20 คะแนน)	49	49.00
ปานกลาง (12-15 คะแนน)	44	44.00
ควรปรับปรุง (0-11 คะแนน)	7	7.00

อภิปรายผล

พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือด ออกของประชาชนบ้านโคกเกาะ ตำบลหนองแก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัด อำนาจเจริญส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีสอดคล้อง กับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกบ้านหนองคลอง หมู่ที่ 5 ตำบลเค็งใหญ่ อำเภอดงหลวง จังหวัด อำนาจเจริญ ปีงบประมาณ 2562 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและการควบคุมลูกน้ำยุงลายค่อนข้างดี เป็นผลมาจาก การที่โรคไข้เลือดออกเป็นโรคประจำถิ่นของชุมชนมี การดำเนินงานแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่องทั้งจากหน่วย งานด้านสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายในพื้นที่เป็นผลให้ ประชาชนมีการรับรู้และมีความเข้าใจในการป้องกันโรค ไข้เลือดออกเป็นอย่างดี ด้านพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้เลือดออก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ โยธิน วามะลุน และคณะ (2562) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกบ้านหนองคลอง หมู่ที่ 5 ตำบลเค็งใหญ่ อำเภอดงหลวง จังหวัด อำนาจเจริญ ปีงบประมาณ 2562 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง

13.ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทำกิจกรรมบางอย่างในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ให้สม่ำเสมออย่างต่อเนื่องในเรื่อง

การเปลี่ยนน้ำในภาชนะที่ไม่มีฝาปิดซึ่งมีขนาดใหญ่ทำได้ลำบาก เช่นโถงยักซ์ ฝ.33 มีภาวะฝนแล้งต้องเก็บกักน้ำไว้ และไม่ขัด ผงน้ําภาชนะเก็บน้ำให้สม่ำเสมอเป็นสาเหตุให้เกิดลูกน้ำยุงอย่างต่อเนื่อง การมีร่องน้ำอุดตันไม่ได้มาตรฐานเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายที่ทํายาก ดังนั้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาระยะยาวที่จําเป็นจําเป็นที่จะทําให้ป้องกันโรคน้ําขุ่นได้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคน้ําขุ่นประชาชนบ้านโคกเกาะ ต.หนองแก้ว อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ ปีงบประมาณ 2563 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก นายรัชพล เดชเสงี่ยมศักดิ์ สาธารณสุขอำเภอหัวตะพาน ที่ได้ให้คำชี้แนะและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ นายบัวลา ลอยหา นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาคู นางทับทิม ลอยหา นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสร้างถ่อน้อย และนางปราณี สิงห์จันทร์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพธิ์เมืองน้อย ที่ได้คำปรึกษาในการตรวจสอบ และแก้ไขความถูกต้องของแบบสอบถาม

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้นำไปศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นแนวทางในการองค์ความรู้และการนำไปใช้ในการควบคุมโรคน้ําขุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สังคม สุภรัตนกุล, ศรีสวัสดิ์ พรหมแสง. การ พัฒนารูปแบบการป้องกันควบคุมโรคน้ําขุ่นออกแบบบูรณาการเปรียบเทียบชุมชนปลอด การระบาดกับชุมชนที่มีการระบาดซ้ำซากจังหวัด หนองบัวลำภู. วารสารควบคุมโรค 2549; 32: 47- 62.
2. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มืออาสาสมัครชุมชนเรื่องน้ําขุ่นออกการป้องกันและควบคุมโรคน้ําขุ่นในชุมชน.กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข; 2543.
3. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวง สาธารณสุข. รายงาน 506 (DF,DHF,DSS)[serial online][23 มีนาคม 2552]. Available from: [URL:http://203.157.15.42](http://203.157.15.42).
4. งานระบาดวิทยาสํานักงานสาธารณสุขอำเภอบึงกาฬ. รายงาน 506 อำเภอบึงกาฬ [โปรแกรมระบาดวิทยา R506]; 2552.
5. ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลชัยพร.สมุดรับแจ้งข่าวการ ระบาดวิทยาดำบลชัยพรปี2551. “ไม่ได้ตีพิมพ์”
6. อรุณ จิรวัดน์กุล.ชีวสถิติ. พิมพ์ครั้งที่3.ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา; 2551.
7. วินัสพีชวณิชย์,สมจิต วัฒนาชยากุล และเบญจมาศ ตุลยนิติกุล. สถิติพื้นฐานสำหรับนักสังคมศาสตร์ พร้อมการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ไมโครซอฟท์เอ็กเซล. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ปรกาศพริ้ง; 2547.
8. อารีเชื้อสารเถี. พฤติกรรมการป้องกันโรคน้ําขุ่น เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในพื้นที่อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. คณะ สาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2546.

9. ศรีสวัสดิ์พรหมแสงและสังคม ศุภรัตน์กุล. ประเมิน ผลการเฝ้าระวังและควบคุมโรคไข้เลือดออกใน องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู; 2551.

10. บุญเพ็ง คำขวา. พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือด ออกของประชาชนตำบลขามป้อม อำเภอพระ ยืน จังหวัดขอนแก่น; 2544.

11. โยธิน วามะลุน,ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกบ้านหนองคลอง หมู่ที่ 5 ตำบลเค็งใหญ่ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ; 2562.